

Liturgia online – <http://www.liturgia.hu>

Szerző Füzes Ádám

Cím Újjászületésünk fürdője. A keresztség helye és jelentése

Megjelenés Új Ember Magazin, 3 (2002) 4,

Tárgyszavak Liturgikus tér, keresztség, keresztelő medence

Sorozatcím: Kapuja a Mennynek

Újjászületésünk fürdője

A keresztség helye és jelentése

Amikor a sorozatcím *kapuról* beszél, akkor egész keresztény életünk kapuja, a keresztség méltán kívánkozik ide. Amióta a keresztények templomot emelnek, hogy ott gyülekezzenek össze az ige hallgatására és az Eukarisztia megünneplésére, azóta építenek keresztelő kápolnát és medencét is, ahol az újjászületés szentségét kiszolgáltatják.

Meghalás vagy tisztulás?

Ha a keresztség értelméről, szimbolikus jelentéséről kérdezzük a gyerekeket, az első szavuk rögtön az: a víz lemossa a bűnöket. Ez egyrészt igaz, másrészt nagyon elszegényítve adja vissza a szentség jelentését. Márpedig a keresztelőmedence szimbolikája is elsősorban a szentség teológiai jelentésétől függ.

Egyrészt a keresztségben a régi ember meghal bennünk, és egy új születik, felemelkedve a vízből: vízből és Szentlélekből. Másrészt a keresztségben az Egyház ölén születünk újjá a Szentlélekben. Végül pedig a keresztség Krisztus titokzatos testének, az Egyháznak tesz tagjává.

Számok és teológia

A keresztelőkápolna alaprajza lehet kör, nyolc- vagy hatszög. A kör a tökéletesség jelképe. A nyolcszög a feltámadásé. Ahogy a nyolc a zenében is az új kezdetet jelenti: a hét egymást követő hang után a nyolcadik újra ugyanaz, de egy új oktáv kezdőhangjaként. Krisztus pedig a régi teremtés hét napos hete után a nyolcadik napon támadt fel, új kezdetet teremtve ezzel. Végül a hatszög a világ teremtésének hat napját jelképezi, a keresztelőkápolna falai között ugyanis az új teremtés munkája folyik.

Anyaöl és sír

A keresztelőmedence szükségképpen mélyedés, a padló szintje alatt legalább három lépcsőfokkal – írja Borromeó Szent Károly 1577-ben a templomi felszerelésekről szóló könyvében. És nem véletlenül. Jóllehet az ő korában a medencét ritkán töltik már fel vízzel, hogy abban alámerítéssel kereszteljenek, de mégis fontos a jelentése. Ez Krisztus sírja, ahová a katekumenek alászállnak, hogy meghaljanak Krisztussal, és ahonnan felemelkednek, hogy föltámadjanak vele. Ugyanakkor ez a mély üreg az

Egyház életét is jelképezi. A mélyedés közepén találjuk azt a keresztelő kutat, ahol az utóbbi századokban a gyermekek megkeresztelésére szentelt vizet őrizték.

A megvilágosodás helye

Minden teológiai szimbolika összefoglalása és a keresztelőkápolnát létesítő legfőbb elv a *fény*. A keresztelőkápolna ugyanis a megvilágosodás helye. A frissen keresztelteket az ókorban is így hívták: megvilágosítottak. Ugyancsak Borromeó Szent Károlynál olvashatjuk: legyen bármilyen alakja a keresztelőkápolnának, a lényeg az, hogy a fény minden oldalról a keresztelőmedencére hulljék. Amikor a keresztelendő belép az Egyház közösségébe, fontos, hogy az annak otthont adó templomban először a Fénnyel találkozzék, aki a magasságból érkezik.

Kapuja a Mennynek

A keresztelőkápolnát, mint a tisztulás helyét sokszor építették a templomtól külön, mint például a római Lateráni Bazilika együttesében. Később ez bekerült a templomba, de nem mindegy, hogy hová. A kereszttség küszöb, kapu, fontos hát, hogy a templom bejáratánál helyezkedjék el, akár az előtérben is, hogy a keresztelendő azon keresztül juthasson be a profán világból a szent térbe, egészen az oltárig. Így van ez a falakon kívüli Szent Pál-bazilikában Rómában, ahol az oldalbejáratától egyenesen a keresztelőkápolnába jutunk, majd azon áthaladva az oltárhoz. A keresztelőmedence sohasem egy bejáratú: nem bemegyünk és visszajövünk. Két lépcsője van, az egyikken beereszkedik a keresztelendő, lerakva ruháival együtt a régi embert és világot, a másik oldalon pedig új teremtménnyé születve kijön, a megváltottak fehér ruháját öltve magára.

A küszöbtől az oltárig – ma

Jelenlegi liturgikus könyveink nagyon szűkszavúan rendelkeznek a keresztelőkápolnáról és a keresztelőmedencéről, annak szimbolikájáról nem is beszélve. A keresztelőmedence már évszázadok óta keresztelőkúttá egyszerűsödött. A gyermekkereszttség a legtöbb esetben egyszerű leöntéssel történik, a liturgiák megszokott színterén a szentélyben, egy alkalomszerűen használt kancsóval, tállal. Mindez nem szolgálja a meghalás-újjászületés szimbolikájának megértését.

Az Egyházba, Krisztus testébe való betagozódást azonban szép liturgikus vonulás segít megélni. A szertartás négy színhelyen játszódik. A gyermek fogadása a templom kapujában történik, ahonnét már homlokán a kis keresztelendő nem pogányként, hanem jelöltként lép be a szent térbe. Ott az igeliturgia helyére vonulnak, Isten igéje maga köré gyűjti és liturgikus gyülekezete formálja a résztvevőket. Harmadik helyként a keresztelőkúthoz mennek, ahol a gyermek a megvallott hit részesévé válik a kereszttségben. Ez után, már mint a prófétai, királyi és papi nép tagja érkezik az oltárhoz, és itt kapja a záróáldást.

A szentséget körülvevő szimbólumok tartalmát eredeti értelmükben kifejtteni és azoknak segítségével a liturgiában értően részt venni, mindez hozzásegíthet a hit elmélyüléséhez, ami bevezethet a Mennyország Kapuján.

Szöveg: Füzes Ádám